

Keskeiset poiminnat Opetussuunnitelman perusteista liittyen tunne- ja vuorovaikutustaitoihin:

Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 1-2

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Oppilaita kannustetaan kysymään ja kuuntelemaan, tekemään tarkkoja havaintoja, etsimään tietoa sekä tuottamaan ja kehittämään yhdessä ideoita ja esittämään työnsä tuloksia. Oppilaita ohjataan havaitsemaan edistymistään, tunnistamaan omat vahvuutensa oppijoina ja iloitsemaan onnistumisistaan.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Oppilaita rohkaistaan ja ohjataan myönteiseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön. Oppitunnit, juhlat, leikit, pelit, ruokailuhetket sekä yhteistyö koulussa ja koulun ulkopuolella tarjoavat tilaisuuksia harjoitella toimimista monenlaisten ihmisten kanssa. Oppilaita kohdellaan arvostavasti ja ohjataan ystävällisyyteen ja hyviin tapoihin.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaat harjoittelevat omien tunteiden tunnistamista ja ilmaisemista ja esimerkiksi leikkien ja draaman avulla kehittävät tunnetaitojaan.

Työelämätaidot ja yrittäjäyys (L6)

Koulutyössä oppilaat saavat monimuotoisia tilaisuuksia oppia työskentelemään yksin ja yhdessä toisten kanssa. Heitä ohjataan harjoittelemaan ryhmässä toimimista ja yhteistyötä, omien ideoiden sovittamista yhteen toisten kanssa sekä ikäkaudelle sopivaa vastuunkantoa. Oppilaita kannustetaan tutkimaan uusia asioita ja miettimään, missä itse on erityisen hyvä ja mitä voisi tehdä toisten hyväksi koulussa ja kotona. Heitä rohkaistaan toimimaan uusissa tilanteissa itseensä luottaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Oppilaiden kanssa keskustellaan, mitä oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja vastavuoroisuus merkitsevät.

Suomenkieli ja kirjallisuus

Vuorovaikutustilanteissa toimiminen

Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Harjoitellaan ryhmäviestinnän käytänteitä erilaisissa kasvokkain tapahtuvissa vuorovaikutustilanteissa. Havainnoidaan erilaisia viestintätapoja.

Ympäristöoppi

Tutkimisen ja toimimisen taidot

Tavoitteena on opastaa oppilasta toimimaan turvallisesti, noudattamaan annettuja ohjeita ja hahmottamaan niiden perusteluita.

Tavoitteena on ohjata oppilasta harjoittelemaan ryhmässä toimimisen taitoja ja tunnetaitoja sekä vahvistamaan itsensä ja muiden arvostamista.

Tiedot ja ymmärrys

Tavoitteena on rohkaista oppilasta ilmaisemaan itseään ja harjoittelemaan näkemystensä perustelemista.

Kasvu ja kehitys

Harjoitellaan tunnetaitoja ja mielen hyvinvoinnin edistämistä kuten itsensä ja muiden arvostamista ikäkauden mukaisesti.

Kotona ja koulussa toimiminen

Perehdytään turvataitoihin sekä turvallisuusohjeisiin ja niiden perusteluihin. Harjoitellaan yhteistyötaitoja ja erilaisissa ryhmissä toimimista. Lisäksi harjoitellaan arjen käyttäytymistapoja erilaisissa tilanteissa, fyysisen koskemattomuuden kunnioittamista, kiusaamisen ehkäisyä, arjen pieniä itsehoitotaitoja ja avun hakemista.

Elämän perusedellytysten pohtiminen

Perehdytään arjen terveystottumuksiin ja harjoitellaan niihin liittyviä taitoja. Pohditaan, mitkä asiat tuottavat ihmiselle hyvää mieltä ja iloa. Koulupäivän toimintatapoja kehitetään yhdessä terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen kannalta.

Kestävän elämäntavan harjoittaminen

Pohditaan omien tekojen merkitystä itselle, muille ihmisille sekä omalle lähiympäristölle.

Oppilaan ohjaus

Vuorovaikutus ja osallisuus

Oppilaita ohjataan vuorovaikutustaitojen harjoitteluun ja ryhmässä toimimiseen.

Luonnos/ Sastamala

TUNNE- JA VUOROVAIKUTUSTAITO 1.-2.LK.

Tunne- ja vuorovaikutustaidon opettaminen ja ohjaaminen:

1. **Keskustele** opetettavasta taidosta, sen merkityksestä ja hyödyllisyydestä.
2. **Havainnollista** ja **selitä** taitoa. Opetä tunnistamaan oikeat ja väärät toimintatavat.
3. **Harjoituta** taitoa lavastetuissa tilanteissa roolileikin tai draaman avulla.
4. **Vahvista** taitoa lapsen luonnollisessa sosiaalisessa toimintaympäristössä.

(Hintikka 2018, s.27, mukaellen)

TUNNETAIDOT

1 TUNTEET

TUNNISTAMINEN
(ITSESSÄ JA TOISISSA)

NIMEÄMINEN

ILMAISEMINEN

SÄÄTELY JA
ITSEHILLINTÄ

2 ITSETUNTEMUS

VAHVUUDET

OMAT
KEHITTYMISTARPEET

ITSENSÄ ARVOSTAMINEN

3 RAUHOITTU- MINEN JA LÄSNÄOLO

RAUHOITTUMINEN

LÄSNÄOLO

1 TUNTEET

Tunteiden tunnistaminen itsessä ja toisissa

Tähän kuvaus keskustelusta, havainnollistamisesta, harjoittelusta ja vahvistamisesta.

Materiaalivinkit

Näin kuvaus jokaisesta tunnetaidosta, harjoittelusta ja niihin liittyvät materiaalivinkit.

ks. vuorovaikutustaidot

VUOROVAIKUTUSTAITO

1 KAVERITAITO

KUUNTELEMINEN
KESKUSTELEMINEN
KYSYMINEN
AVUN PYYTÄMINEN
LEIKKIIN MUKAAN
MENEMINEN JA
MUKAAN OTTAMINEN
POSITIIVISEN
PALAUTTEEN
ANTAMINEN
JAKAMINEN
EMPATIATAIDOT

2 KÄYTÖSTAVAT

TERVEHTIMINEN
KIITTÄMINEN
ANTEEKSI PYYTÄMINEN
ANTEEKSI ANTAMINEN
OHJEEN
NOUDATTAMINEN
RYHMÄSSÄ TOIMIMINEN

3 RIITELYN TAITO

NEUVOTTELUTAIDOT
RISTIRIITATILANTEISSA
TOIMIMINEN
RIIDAN
ENNALTAEHKÄISY
RIIDAN RATKAISEMISEN
KEINOT
RAUHOITTUMINEN JA
ITSEHILLINTÄ

4 TURVATAIDOT

ERILAISET
KOSKETUKSET:
PUNAISEN JA VIHREÄN
VALON KOSKETUKSET
OMA TILA
OMAT RAJAT
EI- SANAN KÄYTTÖ JA
JÄMÄKKYYSTAITO

Tähän tapaan kaikista taidoista:

1 KAVERITAIIDOT

Kuunteleminen (hyödynnetty ART-materiaalia)

Taidosta keskusteleminen, sen määrittely ja havainnollistaminen:

Keskustelu kuuntelemisen merkityksestä ja hyödyllisyydestä.

Hyvä kuuntelija:

- katsoo silmiin ja on kasvojen
- osoittaa mieltään, mitä toinen sanoo, nyökkäilemällä ja mumisemalla hyväksyvästi
- odottaa rauhassa omaa puhevuoroaan; ei puhu päälle tai elehdi hermostuneesti
- kommentoi omalla vuorollaan omat ajatukset asiaan liittyen ja tekee tarvittaessa lisäkysymyksiä

Havainnoidaan kuuntelemista erilaisten esimerkkien kautta.

Harjoittelu ja vahvistaminen:

Kuunteluharjoitukset esim. hyödyntäen Suomen Mielenterveysseuran kuuntelu – ja keskustelukortteja, jotka ovat mm. Hyvää mieltä yhdessä –teoksen liitteinä tai draamaharjoitukset (esim. äiti on surullinen, pääroolin esittäjä kuuntelee)

Harjoittelu arjessa todellisissa tilanteissa.

Kotitehtävä kuuntelemisesta: kuuntele kotona tietoisesti tietyssä tilanteessa. Tämä voi olla myös tehtävä, jonka sujumisesta vanhemmat antavat palautteen. Koulussa palataan asiaan, kuinka taitoa on harjoiteltu vapaa-ajalla. Lisäksi tästä voidaan tehdä viikon tavoite, jota myös päivittäin arvioidaan itsearviointina.

Materiaalivinkkejä:

Tähän esim. MLL:n tai Mielenterveysseuran materiaalivinkkejä.

Nämä vielä kesken: 2 KÄYTÖSTAVAT

Tervehtiminen ja kiittäminen

Tapakasvatuksen perusta on arkipäivän työskentelyssä kaikissa oppimistilanteissa ja toisen ihmisen huomioon ottamisessa. Yhdessä harjoitellaan ja noudatetaan koko kouluvuoden ajan (edu.fi).

Materiaalivinkit:

Tehtäviä luokassa tai ryhmissä:

http://www.edu.fi/kilpailut_ja_teemapaivat/tapakasvatus/materiaalia_tapakasvatusviikolle/vuosiluokat_1-2/tiistai

Anteeksi pyytäminen ja anteeksi antaminen

Anteeksi pyytämässä tavoitteena oppia/harjoitella toisen ihmisen huomioonottamista ja empaattisuutta. Oppia näkemään omien tekojen vaikutukset ja miksi pyytää anteeksi.

Anteeksi antamisessa tavoitteena oppia hyväksymistä, myötätuntoa ja armollisuutta. Päästämään irti asioista, joille ei voi mitään. Harjoitellaan asian käsittelyä tilanteiden jäsentämisellä, syiden ja seurauksien hahmottamisella.

Materiaalivinkit:

<http://www.kidsskills.org/fin/vastuunportaat/>

4 TURVATAIDOT

Erilaiset kosketukset

Tavoitteena on oppia, että jokainen voi itse määrätä, miten häntä kosketetaan. Opetellaan tunnistamaan, millainen kosketus tuntuu turvalliselta ja hyvältä (vihreän valon kosketus ja millainen ikävältä ja kurjalta (punaisen valon kosketus) (Nurmi, Sillanpää ja Hannukkala 2015, s. 135)

Oma tila

Tavoitteena on tutkia omaa tilaa ja sitä, miten lähelle toista voi tulla, sekä ymmärtää, että jokaisen omaa tilaa on kunnioitettava ja kaikilla on oikeus määrätä, miten lähelle antaa toisen tulla. (Nurmi, Sillanpää ja Hannukkala 2015, s. 134)

Omat rajat

Ei – sanan käyttö ja jämähyydistaidot

Tavoitteena on oppia pitämään puoliaan ja kieltäytymään sekä oppia kunnioittamaan toisten mielipiteitä.

Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua.

Materiaalivinkkejä:

<https://www.tervekoululainen.fi/ylakoulu/ilmapiiiri-ja-pelisaannot/vinkkejä-ryhmassa-toimimiseen/>